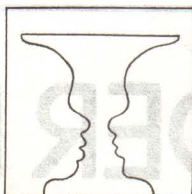

5.2.0.1

4

241

BRUGGE X

INFORMATIEBLAD TEATER DE KELK

verschijnt tweemaandelijks
5^e jaargang nr. 1, aug.-sept. '80

verantw. uitg. :
j. cloetens, p/a langestr. 69, brugge

hou je van sentiment . . .
hou je van lief en leed doorspekt met een dosis fijne humor . . .
. . . of hou je van een pic-nic, compleet met een Côtes-du-Rhône,
foie gras en champagne,
dan speelt voor de liefhebbers van 5 oktober af :

MET OF ZONDER BOMEN

paul ricour en rita lommée tijdens één van de eerste repetities.

MET OF ZONDER BOMEN

(avec ou sans arbres)

auteur

JEANNINE WORMS

nederlands

BERNADETTE DAMMAN

vertolking

**RITA LOMMEE
PAUL RICOUR**

dekorontwerp

LEO HUBRECHT

regie

JACKY TUMMERS

produktie

**TEATER DE KELK
OKTOBER 1980**

Jeanine Worms werd geboren te Buenos-Aires. Ze schreef enkele romans, essays, en een hele reeks toneelstukken.

De meeste van deze stukken zijn in een vrij speelse toonaard geschreven en herinneren nogal sterk aan de verbale virtuositeitsstandjes van Franse absurdisten zoals Ionesco.

In 'Met of zonder bomen' voert Jeanine Worms twee reële mensen met concrete, herkenbare problemen ten tonele. Het echtpaar Louise en Leopold, beiden van middelbare leeftijd, heeft een pic-nic georganiseerd om de tiende verjaardag van hun allereerste ontmoeting te vieren.

Maar elk detail -het zoeken naar de juiste plek, de wijn, de foie gras . . .- blijkt een aanloop tot ruzie. Na tien jaar huwelijksleven zijn ze immers stilaan uit elkaar gegroeid. Vooral Louise kan deze vervreemding niet meer aan; ze verlaat hem. Wat een feestje moest worden, blijkt al gauw de bevestiging van een menselijk failliet. Vijf jaar later komen ze samen op dezelfde plek. Ze zijn aangenaam door elkaar verrast. Ze hebben elkaar blijkbaar toch niet kunnen vergeten. Leopold wil terug bij Louise. Ze denkt terug aan het verleden, en kijkt naar de toekomst . . .

J. Worms toont ons echter geen verbeterden, Strindbergiaanse, onverzoenlijke strijd tussen de geslachten, levert dus niet de zoveelste modische variatie op het 'Who's afraid of Virginia Woolf'-motief; zij tekent haar twee personages met veel charme, tederheid en begrip, en vooral met veel weemoed om het verstrijken van de tijd waartegen geen liefde en geen goede wil bestand blijkt. Daarbij observeert zij eveneens zeer scherp de ongewild komische, zelfs groteske trekjes die nu eenmaal als tragi-komisch bijproduct elk wegwijnende liefde begeleiden.

Rita Lommée

beroepsactrice

speelde vorig jaar in 'De Advertentie' (De Kelk) en 'Bedden' (De Korrekelder).

Is te zien in 'De Paradijsvogels' op de Vlaamse Televisie.

Paul Ricour

beroepsacteur

werkte zowat in alle teaters.

speelt nu in 'Het Bezoek van de oude dame' in de K.V.S.

speelde in meer dan 100 afleveringen van 'De opkopers' voor televisie.

'Met of zonder bomen' wordt gespeeld op 5, 12, 19, 23, 24, 26, 30, 31 oktober en 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 november, telkens om 20.30 u.

SEIZOEN '80 - '81

Seizoen '80-'81 wordt gekenmerkt door verscheidene nieuwigheden.

Vooreerst bestaat het reisprogramma uit niet minder dan vier produkties, die tegen een voordelige prijs in elke zaal kunnen worden gebracht.

Voor de vaste bezoekers zijn er nu ook abonnementen verkrijgbaar, die de keuze laten tussen drie of vijf voorstellingen.

Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan het onthaal van groepen. Zo kunnen voor verenigingen en scholen speciale voorstellingen worden ingelast, al dan niet gevolgd door een nabespreking.

En last but not least gaat Teater De Kelk ook nog de gastronomische toer op. Na de voorstelling kunnen groepen, die dit wensen in besloten kring en tegen een zeer voordelige prijs, genieten van een gezellig etentje met rode wijn, in gezelschap van de acteurs.

PROGRAMMATIE 80 - 81

Naast MET OF ZONDER BOMEN is er voor meer sociaal en/of politiek geïnteresseerden, de wereldkreatie van de Argentijnse vluchteling Jacobo Langsner : STRAFSCHOPGEBIED, met Suzanne Saerens en Herman Verschelden. Het Stuk behandelt de onmenselijke ondervragingstechnieken in Argentinië de dag van de wereldkampioenschappen voetbal 1978.

Dit speciaal voor De Kelk geschreven volavond stuk is zeker niet te missen. Strafschopgebied staat ook op het reisprogramma, en gaat op 23 november in première in Teater De Kelk.

Vanaf 18 januari '81 speelt dan FREULE JULIE van August Strindberg, met o.a. Suzanne Saerens en Daniël Muyliaert. De vertaling is van Gerrit Kouwenaar. Voor wie dit hoogtepunt van naturalistisch toneel nog niet heeft gezien, of wie Freule Julie opnieuw wil zien, kan dit nu goedmaken.

Teater Malpertuis is bij ons te gast met CEREMONIE VOOR EEN VERMOORDE NEGER van F. Arrabal, met Jacob Beks, Brigitte Leloup, Pierre Callens en Herman Verschelden. De regie is in handen van de Duitse gastregisseur Horst Mentzel.

Daarna komt de bekende TV-acteur Alex Willequet in De Kelk, en wel met het bekende stuk HELENA EN IK van Burton en Sterckx. Willequets vertolking is een fysieke krachttoer en een opeenstapeling van genuanseerde menselijke emoties.

Op het reisprogramma staat nog steeds KATANGA DIANE van Rudy Geldhof, dat na meer dan 50 voorstellingen zijn kwaliteiten meer dan bewezen heeft. En dank zij de overdonderende start van het poëzieprogramma EENDJE, GA JE MEE ?, met een fel geloofde Rita Lommée, wordt dit programma nu ook verder gespeeld.

U ziet het, een programma voor elk wat wils, een programma vol afwisseling.

Indien U dit informatieblad verder gratis wil ontvangen, en U nog niet hebt geantwoord, vul dan dit strookje in en stuur het terug, of geef Uw naam en adres telefonisch op.

naam : .....

adres : .....

Teater De Kelk, Langestraat 69, 8000 Brugge, tel. 050/33.28.77.

ALGEMENE INFORMATIE

Toegangsprijzen : gewone toegangskaart : 150 fr.
CJP, Plus 3, CPAV, dienstplichtigen . . . : 100 fr.
groepen : overeen te komen

Abonnementen (keuze uit de vijf reeksen) :

gewoon abonnement : vijf voorstellingen naar keuze : 500 fr.
drie voorstellingen naar keuze : 350 fr.

reductie-abonnement : vijf voorstellingen naar keuze : 400 fr.
drie voorstellingen naar keuze : 250 fr.

Voor alle reisprogramma's kan een tussenkomst aangevraagd worden bij de Dienst voor Volksontwikkeling van het Ministerie van Nederlandse Cultuur, Saintelettesquare 13, 1000 Brussel, tel. 02/219.34.10.

Reservaties : - Teater De Kelk, Langestraat 69, Brugge, tel. 050/33.28.77,
op weekdays van 13 tot 17 uur en twee uur vóór elke voorstelling.
- Boekhandel De Nieuwe Raaklijn, Geldmuntstraat 3, Brugge, tel. 050/33.67.20

Alle inlichtingen : Secretariaat Teater De Kelk, Langestraat 69, 8000 Brugge, tel. 050/33.28.77.

STEUNFONDS 1980 - 81

... waarom ? De subsidies blijven dezelfde terwijl de kosten voor onderhoud, beveiliging en inrichting blijven stijgen. Leningen moeten worden afbetaald, extra-kosten liggen in het verschiet. Daarom doen wij beroep op U.

Elke steun boven de vijfhonderd frank wordt vergoed met een steunabonnement dat recht geeft op toegang tot alle voorstellingen in eigen zaal. Daarenboven verschijnt uw naam en het bedrag dit seizoen in het informatieblad (als U er geen bezwaar tegen hebt).

Neem dus een steunabonnement en stort op rekeningsnummer 380-0136531-26 van v.z.w. De Kelk met vermelding 'steunabonnement'. Bedankt.

ONDERSCHIEDING VOOR "WINNAARS EN VERLIEZERS"

Zopas werd Rudy Geldhof door de Nederlandse Akademie voor Taal- en Letterkunde uitgeroepen tot laureaat van de Prijs Nestor De Tière. Deze onderscheiding viel hem te beurt voor zijn toneelstuk 'Winnaars en Verliezers' dat vorig jaar op het programma stond van Teater De Kelk.

De prijs Nestor De Tière wordt om de twee jaar toegekend door een jury die het beste toneelwerk uit de twee voorgaande jaren selekteert. Eén van de vorige laureaten was niemand minder dan Hugo Claus.

Rudy Geldhof zal zijn prijs in de loop van de maand oktober in ontvangst nemen te Gent.

PLANTENSPEKTAKEL

In de serres van de Nationale Plantentuin groeien meer dan 14.000 verschillende tropische en subtropische planten, waaronder de onwaarschijnlijkste vormen en kleuren, een wondere en sprookjesachtige wereld die iedereen bekoort.

Het paleis is het hele jaar door geopend op de eerste vier dagen van de week, dit van 14 tot 16 uur. Voor nadere inlichtingen kunt U terecht bij het nummer 02/269.39.05. Er wordt aan de ingang van de serres een speciale gids van het Plantenpaleis te koop aangeboden voor 50 F.

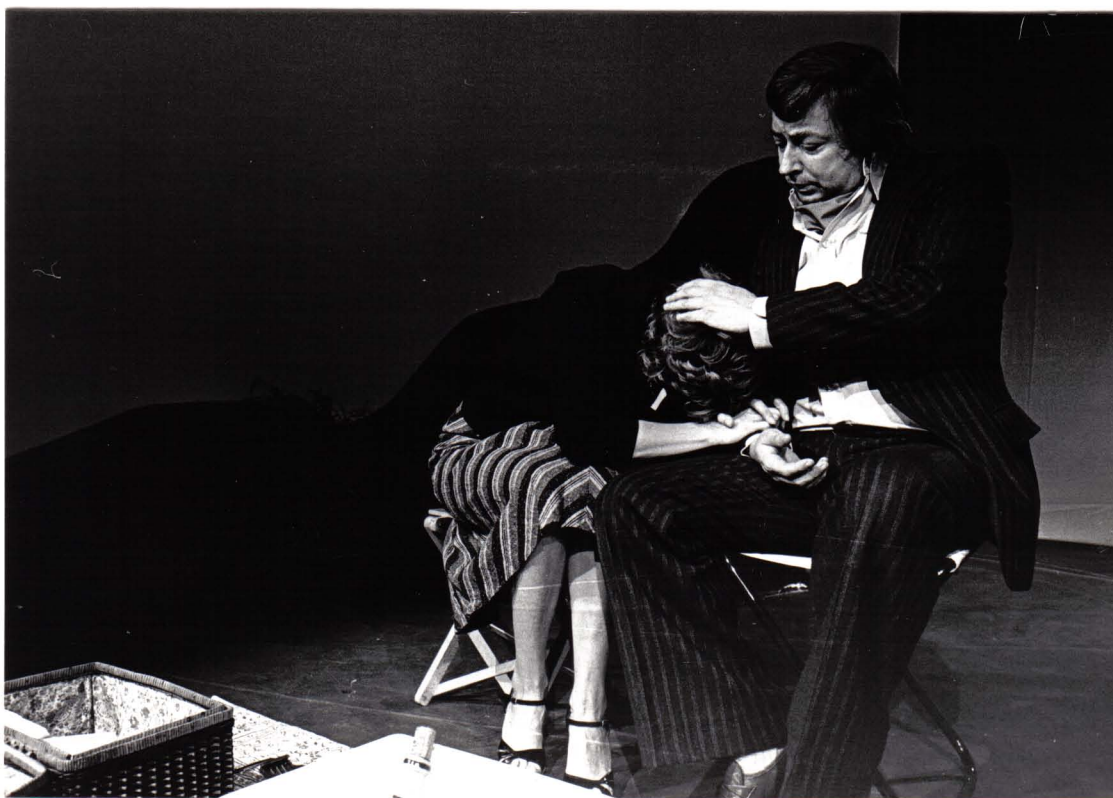

TONEEL

"Met of zonder bomen"
in De Kelk

Rita Lommée en Paul Ricour in « Met of zonder bomen ».

In Teater De Kelk loopt nog steeds « Met of zonder bomen », een komedie van Jeannine Worms. Het stuk is in een vrij speelse toonaard geschreven en kan dan ook door een groot publiek gesmaakt worden.

Het verhaal toont ons een echtpaar van middelbare leeftijd (Rita Lommée en Paul Ricour). Samen hebben ze een picknick georganiseerd om de 10e verjaardag van hun allereerste ontmoeting te vieren. Maar wat een feestje moest worden, blijkt vlug de bevestiging van

een menselijk failliet. Veel aandacht werd besteed aan de komische situaties die nu eenmaal als tragi-komisch bijproduct elke wegwijnende liefde begeleiden.

Het stuk werd vertaald door Bernadette Damman. Het decor is van Leo Hubrecht, de regie van Jacky Tummers.

« Met of zonder bomen » wordt nog gespeeld heden vrijdag en op 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 nov., telkens te 20u30. Reservations in Teater De Kelk, Langestr. 69 (tel. 33.28.77).

Weinig denderende
"Met of zonder bomen"

Het eerste stuk dat Teater De Kelk dit seizoen programmeert, probeert vruchteloos een sfeer van nostalgie te scheppen naar wat had kunnen zijn.

Dit werkje in twee korte bedrijven is van Jeanine Worms, een te Parijs wonende Argentijnse die reeds zeer veel publiceerde, meestal kleinere stukken, maar tot hiertoe in ons land vrijwel onbekend bleef. « Avec ou sans arbres » zal aan dit laatste waarschijnlijk weinig veranderen.

Het decor van Leo Hubrecht zou het nogal troosteloos landschap moeten uitbeelden waarin een echtpaar vergeefs de plek tracht te herkennen waar het precies tien jaar geleden mekaar voor het eerst ontmoette. Vroeger waren er bomen, en zaten de echtelingen op het malse gras. Nu zijn er geen bomen meer en zitten zij op beton. Zij zijn zelfs niet meer zo zeker of dit wel de plaats is van hun eerste ontmoeting. Toch blijft het decor zeer lumineus en de muziek uit Peter en de Wolf doet aan een sprookje denken.

Zo blijft het heel het stuk door contrasten tussen een mislukt huwelijksleven en de verwijzing naar een wellicht irreële wereld waar dergelijke mislukkingen ondenkbaar zijn. In dit contrast zit ergens een hapering. Enerzijds hangt het realisme te zeer in de lucht, wordt het nergens gemotiveerd en anderzijds is het irrealisme louter een soort oppervlakkig vernis.

Waarom gaat het mis tussen die vrouw en die man? Waarom verlaat zij

hem terwijl zij allebei toch blijk geven van een erg kleine bourgeois-mentaliteit? Waarom dit zielig en onwaarschijnlijk tragedietje omkleden met de pasteltinten van een nietszeggende zoete humor? Hebben ze mekaar ooit echt bemind of was die band er alleen maar een die zijn voedsel vond in pâté de foie gras de Strasbourg en in een fles uitgelezen Bordeaux premier grand cru? Leidt zoveel kleinburgerlijkheid tot heldhaftige scheidingen? Dit zal ons « Met of zonder bomen » niet wijs maken. Het maakt ons trouwens in niets wijzer.

Rita Lommée en Paul Ricour, nochtans twee ervaren beroepsacteurs, kunnen het stuk niet waar maken. Hoe zij ook een beroep doen op al hun talent, zij blijven als buiten de aktie akteren. Wij kunnen niet meelevén, wij kunnen niet lachen en de reeds vermelde nostalgie naar wat had kunnen zijn, delen wij niet. Het laat ons koel omdat die mensen niet bestaan, noch in de realiteit, noch in de droom van de realiteit.

Het spijt ons echt zo negatief te staan tegenover iets waarvan de intenties zo 'n uitgesproken sympathie inroepen. Maar men weet dat goede intenties de hel plaveien. Daarbij heeft Teater De Kelk reeds zoveel boeiends geschonken, dat wij er Jeanine Worms gemakkelijk bij nemen. Wat me minder goed begrijpen is het feit dat Jacky Tummers zich aan een regie waagde die hem blijkbaar niet ligt.

J.V.D.

TONEEL

Madame Worms te gast in De Kelk

Op zondag 5 okt. a.s. heeft in Teater De Kelk, Langestraat 69 te Brugge, de eerste voorstelling plaats van « Met of zonder bomen ». Het betreft de Nederlandstalige creatie van het jongste stuk van de vooral in het buitenland bekende auteur Jeannine Worms. Naar mevr. Worms heeft beloofd komt ze helemaal vanuit Parijs om de première hier te Brugge bij te wonen.

J. Worms heeft reeds heel wat gepubliceerd. De meeste van haar stukken zijn in een vrij speelse toonaard geschreven en herinneren nogal sterk aan de verbale virtuositeitsstandjes van Franse absurdisten zoals Ionesco. Ze wordt trouwens beschouwd als zijnde de belangrijkste vertegenwoordiger van de derde generatie absurdisten.

Haar laatste stuk « Avec ou sans arbres » staat daar wel een eind vandaan. In « Met of zonder bomen » voert J. Worms twee reële mensen met concrete, herkenbare problemen ten toneel. Het echtpaar Louise en Leopold, beiden van middelbare leeftijd, heeft een picknick georganiseerd om de tiende verjaardag van zijn allereerste ontmoeting te vieren. Maar elk detail blijkt een aanloop tot gekibbel. Na tien jaar huwelijkseven zijn ze immers stilaan uit elkaar gegroeid. Vooral Louise kan deze vervreemding niet meer aan; ze verlaat

hem. Wat een feestje moest worden, blijkt al gauw de bevestiging van een menselijk failliet. Vijf jaar later vinden ze elkaar terug op dezelfde plek. Ze zijn aangenaam door elkaar verrast. Ze hebben elkaar blijkbaar toch niet kunnen vergeten. Leopold wil terug bij Louise. Ze denkt terug aan het verleden, en kijkt naar de toekomst...

J. Worms tekent haar twee personages met veel charme, tederheid en begrip, en vooral met veel weemoed om het verstrijken van de tijd waartegen geen liefde en goede wil bestand blijken. Daarbij observeert zij eveneens zeer scherp de ongewild komische, zelfs groteske trekjes die nu eenmaal als tragikomisch bijproduct elke wegwijnende liefde begeleiden.

Akteurs zijn Rita Lommée en Paul Ricour. De regie is in handen van Jacky Tummers, het decorontwerp is van Leo Hubrecht.

« Met of zonder bomen » wordt gespeeld op 5, 12, 19, 23, 24, 26, 30, 31 okt., 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 nov., telkens te 20u30. Toegang: 100 en 150 fr. Van dit jaar af zijn nu ook abonnementen verkrijgbaar.

Reserveren kan gebeuren in Teater De Kelk (tel. 050-33.28.77) en Boekhandel De Nieuwe Raaklijn, Geldmuntstraat 3, Brugge (tel. 050-33.67.20)

Rita Lommée en Paul Ricour tijdens één van de eerste repetities.

RODE VAAN 23-30 okt. 80

spektakel

DE KELK: MET OF ZONDER BOMEN

Louise en Leopold organiseren een pic-nic ter gelegenheid van de 10e verjaardag van hun eerste ontmoeting... Om het nog romantischer te maken zoeken ze hetzelfde plekje op. Leopold, die een loodzware mand vol pic-nic benodigden meezeult, is al vlugger geneigd de juiste plaats terug te vinden dan zijn vrouw.

Is het wel de juiste plaats? Was het met of zonder bomen? Een detail... maar voldoende om de sfeer van het feestje te bederven. Wederzijdse pogingen om de sfeer er opnieuw in te brengen botsen op gekibbel rond andere details: de foie gras, de côtes-du-rhône van '61, de griepaanval destijds in Zwitserland,... De minste opmerking van de ander wekt wrevel en zenuwachtigheid op. De aanwezigheid van de ander is zelfs te veel. Na 10 jaar samen leven zijn Louise en Leopold stilaan vervreemd van elkaar...

« Met of zonder bomen » is een pretentieloos, (h)eerlijk stuk teater over de dagelijkse realiteit. Het doet ons sterk denken aan de stukken van (directeur van de Kelk) Rudy Geldhof zelf. Het is een beetje zoals haring eten... op het eerste zicht is het licht verteerbaar, maar dagen en weken lang herken je situaties in je leven, in je werk- en vriendenkring die je aan het toneelstuk herinneren.

« Met of zonder bomen » is een werk van Jeannine Worms, vertaald door Bernadette Damman. Rita Lommée en Paul Ricour vertolken Louise en Leopold op voortreffelijke wijze! Regie Jacky Tummers; decorontwerp Leo Hubrecht.

R.B.

« Met of zonder bomen » wordt nog gespeeld op 23, 24, 26, 30, 31 oktober; 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 november om 20.30 u. in De Kelk, Langestraat 69 Brugge.

Toneel in de Kelk te Brugge

Zonder enige twijfel mag men beweren dat vooral het buitengewone acteertalent van Rita Lom-

Het laatste Minuut 22/10/80
meë het toneelstuk «Met of zonder bomen» van Jeannine Worms waarmee «De Kelk» te Brugge zijn toneelseizoen aanvangt, genietbaar maakt.

Om een ganse voorstelling lang stand te houden, moeten stukken met een kleine, één of twee leden tellende rolbezetting veel kwaliteiten bezitten en die waren blijkbaar niet in voldoende mate aanwezig in «Met of zonder bomen».

We waren wel verwittigd dat het stuk geen Strondborg-allures of een Virginia Woolf - motief heeft, maar er steken maar weinig verrassings-elementen in «Met of zonder bomen» zodat men wél geamuseerd maar op de duur toch verveeld wordt.

'n Geluk dat de dialogen nog spits en scherp zijn, zodat de toeschouwer de geladenheid van de afbrokkelende relatie tussen de echtgenoten Leopold en Louise met de minuut voelt stijgen.

Al met al een toch vrij sterke betrokkenheid van de kijker dus ook Paul Ricour heeft daar in niet gerjnge mate toe bijgedragen in zijn rol van ietwat sullige, pietlutti-

ge man met zijn hebbelijkheden en gebreken.

Kenschetsend was de burgerlijke boventoon in de huwelijksrelatie van Leopold en Louise die beiden ziekelijk veel belang hechten aan foie gras, dure wijntjes en andere «heerlijke» lekkernijen.

Eén der oorzaken van hun beider falen als partner is de kinderloosheid van hun huwelijk en de onverschilligheid van Leopold als het op... romantische herinneringen aankomt.

Het decor, bijzonder verbeeldend, van Leo Hubrecht deed het uitstekend maar het muzikaal leitmotief van Serge Prokofievs «Peter en de wolf» was te naïef, te goedkoop.

Regisseur Jacky Tummers heeft stellig veel aandacht besteed aan de psychologische doorwerking maar toch zijn we van mening dat «Met of zonder bomen» spoedig door de toeschouwers zal vergeten worden.

Wellicht liggen dergelijke stukken de mensen van vestzaktheater «De Kelk» niet.

Plaatsbespreking: Langestraat 69; tel 050/33.28.77. — Ch.

Van elkaar houden... en toch niet meer met elkaar kunnen leven!

Dramatische teksten van de te Buenos-Aires geboren Franse schrijfster Jeannine Worms werden niet enkel opgevoerd in Frankrijk, Japan, Denemarken, Nederland, Oostenrijk, Brazilië, Bulgarije en in ons land (Brussel), maar zal haar naam heel wat Vlaamse schouwburggangers niet erg vertrouwd in de oren klinken: daarin komt wellicht verandering, vermits het Teater de Kelk, dat gevestigd is aan de Langestraat 69 te Brugge, op 5, 12, 19, 23, 24, 26, 30 en 31 oktober en op 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 november haar «Met of zonder bomen» (Avec ou sans arbres) speelt onder de regie van Jacky Tummers.

Heel wat teksten van Jeannine Worms, nl. in toneelstukken, t.v.- en radiospelen en «comédies-minute», lazen wij in het Franse toneeltijdschrift «L'Avant-Scène». Tussen haar in mei 1966 verschenen «Rêver pour rire» en haar in april 1979 gepubliceerde en in het begin van dezelfde maand in het teater «Athénée» gekreëerde «Avec ou sans arbres» heeft Jeannine Worms een onmiskenbare evolutie ondergaan. Van absurde woordvirtuositeit, van een schijnbaar banale dialoog, die geen aktie schraagde maar niettemin heel wat menselijke kleinheid releveerde, is in «Avec ou sans arbres» niets meer te bekennen. Hier wordt een precies, algemeen menselijk probleem, een intiem drama vertolkt in een eveneens preciese, sobere, direkte dialoog... Gevoelens en gevoelsnuances worden treffend onthuld. Gevoelens van twee mensen, die proberen zich te weer te stellen tegen het vervlakken van al het moois dat hen, in en door liefde, eens verenigd heeft, mensen die er niet in slagen in harmonie samen ouder te worden. «Avec ou sans arbres» telt inderdaad slechts twee personages en is dus uitermate geschikt voor kleine teaters. De man en de vrouw, een echtpaar, organiseren een piknik om de tiende verjaring van hun eerste ontmoeting te herdenken. Het komt faliekant uit: ze zijn in die tien jaar tijds zo uit elkaar gegroeid dat de banaalste futiliteit in het

organizeren van de piknik aanleiding wordt tot twist en tot ergernis aan beide zijden. De vrouw verlaat daarop haar man. Vijf jaar later ontmoeten ze elkaar weer: ze hebben elkaar niet kunnen vergeten... en toch komt het niet tot een hereniging.

THEATER DE KELK Met of zonder bomen

De eerste produktie van het seizoen 1980-1981 gaat op zondag 5 oktober in première. Het betreft MET OF ZONDER BOMEN (Avec ou sans arbres) van Jeannine Worms. Vertaling Bernadette Damman. Met Rita Lommée en Paul Ricour. Dekor: Leo Hubrecht. Regie Jacky Tummers.

Jeannine Worms werd geboren te Buenos Aires. Ze schreef enkele romans, essays, en een hele reeks toneelstukken.

De meeste van deze stukken zijn in een vrij speelse toonaard geschreven en herinneren nogal sterk aan de verbale virtuositeitsstandjes van Franse absurdisten zoals Ionesco.

In «Met of zonder bomen» voert Jeannine Worms twee reële mensen met konkrete, herkenbare problemen ten tonele. Het echt' paar Louise en Leopold, beiden van middelbare leeftijd, heeft 'n pic-nic georganiseerd om de tiende verjaardag van hun allereerste ontmoeting te vieren.

Maar elk detail - het zoeken naar de juiste plek, de wijn, de foie gras... - blijkt een aanloop tot ruzie. Na tien jaar huwelijksleven zijn ze immers stilaan uit elkaar gegroeid. Vooral Louise kan deze vervreemding niet meer aan; ze verlaat hem. Wat een feestje moest worden, blijkt al gauw de bevestiging van een menselijk failliet.

Vijf jaar later vinden ze elkaar terug op dezelfde plek. Zij zijn aangenaam door elkaar verpast. Ze hebben elkaar blijkbaar toch niet kunnen vergeten. Leopold wil terug bij Louise. Ze denkt terug aan het verleden, en kijkt naar de toekomst...

J. Worms toont ons echter geen verbeteren, onverzoenlijke strijd tussen de geslachten, levert dus niet de zoveelste modische variante op het «Who's afraid of Virginia Woolf»-motief; zij tekent haar twee personages met veel charme, tederheid en begrip, en vooral met veel weemoed om het verstriken van de tijd waartegen geen liefde en geen goede wil bestand blijkt. Daarbij observeert zij eveneens zeer scherp de ongewild-komische, zelfs groteske trekjes die nu eenmaal als tragi-komisch bijprodukt elke wegwijnende liefde begeleiden.

«Avec ou sans arbres» wordt gespeeld op 5, 12, 19, 23, 24, 26, 30, 31 oktober en 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 november, telkens om 20.30 u. Toegangsprijs 100 en 150 frank.

Reservaties: Teater De Kelk, Langestraat 69, Brugge, telefoon 050-33.28.77 en Boekhandel De Nieuwe Raaklijn, Geldmuntstraat 3, Brugge, tel. 050-33.67.20.

oktober 1980

Theater De Kelk: „Met of zonder bomen”

Na „Dodendans” in het NTG krijgen we nog een huwelijk op de klippen te zien in het openingsstuk van theater De Kelk (Brugge) „Met of zonder bomen”, van Jeannine Worms, een Frans schrijfster met een respectabele dienst, die in ons land nog nauwelijks aan haar trekken is gekomen.

Vergeleken met Strindberg of Virginia Woolf is het echter veel minder spectaculair en hartverscheurend. Geen stuk huwelijkskanibalisme dus. Juist door het ontbreken van die uitzinnige vernielzucht, wordt op momenten een grotere herkenbaarheid bereikt.

Het echtpaar Louise-Leopold is tien jaar getrouwd en kan het kibbelen en ruziën niet laten. Elk aangeboord gespreksonderwerp van de één

Leopold (Paul Ricour) heeft weer een aanval van lumbago in „Met of zonder bomen” (Theater De Kelk, Brugge).

leidt tot tegenspraak bij de andere wederhelft. En toch zijn er gedurig pogingen om de gestrande relatie weer vlot te krijgen. Op initiatief van de vrouw houden ze een picknick precies op de plek waar het allemaal begonnen is. Groot is Louises ontgoocheling, als ze na tien jaar verneemt dat hun eerste bedrelatie berustte op een weddenschap. Het leidt tot scheiding, maar toch keren ze na vijf jaar terug op dezelfde plaats.

Hoewel het stuk goed gebouwd is, toch kan het niet een zekere tweeslachtigheid verbergen. Auteur en regisseur (Jacky Tummers) hebben duidelijk op twee paarden willen wedden:

aan de ene kant een herkenbaar huwelijksdrama, aan de andere kant een gezellige, probleemloze komedie voor het voetlicht brengen. Bepaalde elementen zijn zo uit de komedie weggelopen: de gescheurde broek, de telkens terugkerende lumbago, de grappige conversaties om de grappigheid. Als komedie heeft het stuk echter te weinig zwier om werkelijk overeind te blijven, en als drama te weinig diepgang.

Paul Ricour en Rita Lommée wringen zich soms met succes, soms nogal mat doorheen die twee bochten, die hen door het spel worden opgelegd. (Tot 16 november.)

F. Vanhee

MET OF ZONDER BOMEN

De eerste produktie van seizoen '80-'81 gaat op zondag 5 oktober première. Het betreft MET OF ZONDER BOMEN (Avec ou sans arbres) van Jeannine Worms. Vertaling Bernadette Daman. Met Rita Lommée en Paul Ricour. Dekor: Leo Hubrecht. Regie: Jacky Tummers.

Jeannine Worms werd geboren te Buenos-Aires. Ze schreef enkele romans, essays, en een hele reeks to-

neelstukken. De meeste van deze stukken zijn in een vrij speelse toonaard geschreven en herinneren nogal sterk aan de verbale virtuostiteitsstandjes van Franse absurdisten zoals Ionesco.

In 'Met of zonder bomen' voert Jeannine Worms reële mensen met concrete, herkenbare problemen ten tonele.

Het echtpaar Louise en Leopold, beiden van middelbare leeftijd, heeft een picnic georganiseerd om de tiende verjaardag van hun allereerste ontmoeting te vieren. Maar elk detail het zoeken naar de juiste, plek, de wijn, de foie gras.....blijkt

een aanloop tot ruzie. Na tien jaar huwelijksleven zijn ze immers stilaan uit elkaar gegroeid. Vooral Louise kan deze vervreemding niet meer aan; ze verlaat hem. Wat een feestje moest worden, blijkt al gauw de bevestiging van een menselijk failliet. Vijf jaar later vinden ze elkaar terug op dezelfde plek. Zij zijn aangenaam door elkaar verrast. Ze hebben elkaar blijkbaar toch niet kunnen vergeten. Leopold wil terug bij Louise. Ze denkt terug aan het verleden, en kijkt naar de toekomst.

J. Worms toont ons echter geen verbeteren, onverzoe-

lijke strijd tussen de geslachten, levert dus niet de zoveelste modische variatie op het 'Who's afraid of Virginia Woolf'-motief; zij tekent haar twee personages met veel charme, tederheid en begrip, en vooral met veel weemoed om het verstrijken van de tijd waartegen geen liefde en geen goede wil bestand blijkt. Daarbij observeert zij eveneens zeer scherp de ongewild komische, zelfs groteske trekjes die nu eenmaal als tragi-komisch bijproduct elke wegwijnende liefde begeleiden.

'Avec ou sans arbres' wordt gespeeld op 5, 12, 19, 23, 24,

26, 30, 31 oktober, en 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 november, telkens om 20.30u. Toegangsprijs: 100 en 150 fr. Reservaties: teater De Kelk, Langestraat 69, Brugge, 050/33 28 77, en Boekhandel De Nieuwe Raaklijn, Geldmunstraat 3, Brugge, 050/33 67 20.

„Met of zonder bomen” in De Kelk

Absurd-poëtische echtscheiding

RNACR
29/10/80

Jeannine Worms behoort samen met Guy Foissy, Victor Haim, Georges Michel, tot een school Franse auteurs die hier zelden of nooit gespeeld worden. Nu programmeert De Kelk in Brugge, voor het eerst in het Nederlands, het stuk „Met of zonder bomen”, een absurd-poëtische benadering van een huwelijksfailliet.

Het echtpaar Louise en Leopold zijn op zoek naar de plek waar ze tien jaar eerder elkaar voor het eerst hebben ontmoet, hoewel de herinnering aan dit eerst echt samenzijn nogal gemengde gevoelens oproept. Maar, de juiste plek blijkt onvindbaar en naarmate de dag verloopt wordt het duidelijk dat Louise en Leopold tien jaar lang elkaar hebben gezocht zonder elkaar te vinden. Hun huwelijk is bergaf gegaan; hier scheiden hun wegen. Vijf jaar later (tweede bedrijf) ontmoeten ze elkaar opnieuw, alweer op zoek naar vroeger, naar die eerste keer. Uiteindelijk loopt ook dit kortstondig etentje in openlucht op een sissertje uit: Louise verdwijnt spoorloos; Leopold blijft verslagen achter.

Een tema waar al heelwat sleet op zit, wordt door Jeannine Worms op een eigen manier bekeken. Geen hoogoplopende dramatische spanningen, wél vrijwel koele beredenering. Het huwelijk wordt teruggebracht tot een rituele toestand: elk gebaar, elke handeling, ieder woord van de ene roept een tegengeste van de andere op. Maar echt begrijpen, in elkaar opgaan, tot in het hart doordringen is onmogelijk. Het onvermijdelijke dan maar kultiveren, meent *Jeannine Worms*. Ze verstaat de kunst dit gegeven op een niet konventionele wijze, in een alledaagse en toch lyrische taal, met weinig en zeer eenvoudige teatrale middelen aan de man te brengen. „Met of zonder bomen” wijkt dan ook sterk af van de psycho-realistische stukken

Rita Lommée en Paul Ricour in „Met of zonder bomen”.

over hetzelfde thema waar de hedendaagse repertoires bol van staan.

Jacky Tummers gunt met zijn regie het poëtisch ritueel van de doorgewone en steeds weerkerende handelingen alle eer. In de beheerste vertolking van *Rita Lommée* en *Paul Ricour* (en dus ook in de vertaling van *Bernadette Damman*) missen we wel een beetje de typische Franse slag waaraan het gehele toneelwerk van Jeannine Worms zo sterk gebonden is, en waardoor het een bijzondere, delikate smaak verwerft.

ROGER ARTEEL ■

„Met of zonder bomen” in De Kelk, Langestraat 69, Brugge, tel. (050) 33.28.77, op donder-, vrij- en zondag, telkens om 20 u.30. Ook reisvoorstellingen o.m. in december in Malpertuis, Tielt.

„Met of zonder bomen” in De Kelk

Op zondag 5 okt. te 20u30 heeft in teater De Kelk de première plaats van de Nederlandse creatie van «Met of zonder bomen», het nieuwste stuk van Jeannine Worms.

Het verhaal toont ons een echtpaar van middelbare leeftijd (*Rita Lommée* en *Paul Ricour*). De echtelingen hebben een pick-nick georganiseerd om de verjaardag van hun allereerste ontmoeting te vieren. Maar wat een feestje moest worden blijkt vlug de bevestiging van een menselijk failliet. Veel aandacht werd besteed aan de ongewild komische situaties die nu eenmaal als tragi-komisch bijproduct elke wegwijnende liefde begeleiden.

Het stuk werd vertaald door *Bernadette Damman*. Het decor is van *Leo Hubrecht* en de regie is in handen van *Jacky Tummers*.

Vermelden we nog dat de auteur, mevr. Worms heeft beloofd de première in De Kelk te zullen bijwonen. «Met of zonder bomen» wordt verder nog gespeeld op 12, 19, 23, 24, 26, 30 en 31 okt., 2, 6, 7, 9, 13, 14 en 16 nov., telkens te 20u30. Reservatie in De Kelk, Lange straat 69 (tel. 33.28.77).

TONEEL BESPREKING

‘Met of zonder bomen’ in de Kelk

Titel: Met of zonder Bomen, Auteur: Janine Worms, Regie: Jacky Tummers, Vertolking: Rita Lommée en Paul Ricour, Teater: De Kelk.

We zouden graag eens razend entoesiast zijn over een toneelstuk in De Kelk, om dat dan eens ekstra in de verf te zetten. Helaas voldoet „Met of zonder Bomen” amper aan onze verwachtingen, zodat pot en penselen knus in de kast blijven. Tema van het stuk: het uit elkaar groeien van een getrouwd koppel. In het eerste bedrijf zien we hoe ze van hem weggaat. In het tweede keert ze terug, maar verlaat hem tenslotte weer. Er wordt nogal wat afgekakeld en geruzied. Om de belachelijkste futiliteiten wordt heel wat trammelant gemaakt. Het gaat dus over een reëel gegeven: de leegheid van een relatie die gekompenseerd wordt door triviaal gekibbel. Belangrijk is wel dat het gezanik vooral spruit uit seksistische konventies (b.v. veel gezeur omdat ze hem zijn

broek niet wil geven; geen ogenblik denkt hij er aan die zelf uit te halen) *Paul Ricour* en *Rita Lommée* drammen en dreinen er dan ook duchtig op los, en daar slagen ze teatraal ook best in. Minder geolied komt het over wanneer met complimentjes gegooid wordt. Na tien jaar spreek je elkaar niet meer aan als twee onbekenden met exploratief-rustaties. Toch zijn het niet de acteurs die me ontgoocheld hebben, wel het stuk. Aan zo'n *Bomen* heb ik persoonlijk niks. Omdat het stuk gewoon niet af is. Dit is geen toneelstuk zonder einde (zoals: *Duet voor Solist*), maar een onvoltooid stuk. En dat is heel wat anders! Worms komt thans bij me over als een slechte dilettante. „Met of zonder Bomen” smeult weg zonder dat er ooit een echte vlam geweest is. Eigenlijk had dit een tragi-komedie moeten worden, maar Worms heeft haar aas duidelijk slecht aangeprikt. Ze komt bij me over als een perfide pennevoester die alles op de acteurs afschuift. En dit heeft de regisseur goed opgevangen. Ook al mocht *Rita Lommée* wel even gewezen worden op een aantal akteerclichés (*vingerkrutfelen, toetjes zetten, lippebijterij, nagelprutsen*). Dit

Rita Lommée en Paul Ricour in „Met of zonder bomen”.

zal de éénmalige toneelbezoeker zeker niet storen, omdat het uiteraard goed toneel is. Habitués echter willen wel eens een andere *Rita Lommée* bezichtigen.

Wie misschien wel steun zal vinden in dit stuk zijn alle *moegetergde mannen* die tot nu toe hun frustraties alleen via postbus 46 kwijtkonden.

(*Jon Misselyn*)

Met of zonder Bomen?

In de eerste eigen produktie van Teater De Kelk dit seizoen wordt de dubbele slotfase van éénzefde stukke relatie ten tonele gevoerd. Eerst loopt namelijk de piknik mis die door Louise is opgezet bij wijze van viering van haar tienjarig huwelijk met Leopold, gezien ze met de foie gras, de patrijzen en de Côtes du Rhone ook haar valiezen heeft gepakt, en twijfeldnd besluit haar man te laten staan, uitgerekend op die plaats waar ze elkaar ooit leerden «kennen». En in het tweede deel, dat zich vijf jaar later op dezelfde plaats afspeelt, komt ze eigenlijk alleen maar wat natwijfelen in het toevallige gezelschap van een vrijwel niet veranderde Leopold, om op 't einde dan toch bij haar oorspronkelijke beslissing te blijven, en een opnieuw verwonderde Leopold alleen achter te laten. Deze «bevestiging van een menselijk failliet», zoals dat werd aangekondigd, heeft ons echter ontgoocheld. «Met of zonder Bomen» is niet de psychologische kluiw geworden die we verwacht hadden, en vooral Jeannine Worms, de dader van het script, is daarvoor verantwoordelijk.

De «reële figuren» die ze had moeten brengen: de twee mensen die uit elkaar groeien door de alledaagsheid van zichzelf, door de druk van tien jaar gewoonte-huwelijk en door een overdosis aan goeie wil waar liefde had moeten bestaan of wederzijds respect, zijn immers net niet het «wijf» en de «sukkel» geworden die hen al in zoveel geschrijf voorafgingen. Akkoord, het vitten en het vallen over details, de ingehouden aanlopen tot ruzie en de schijn-overeenkomsten zijn echt, maar of de nakende scheiding nu werkelijk gestof-feerd moest worden met de klungeligheid van een echtgenoot die geen deksel van een potje krijgt, zijn broek scheurt als hij zich bukt en lumbagoaanvallen heeft, of de miskraam van

de vrouw die haar onvruchtbaar heeft gemaakt, blijft volgens ons een sterk storende vraag. Dit hebben we al zo vaak gelezen, gehoord of gezien dat we van een origineel stuk eigenlijk precies een omgekeerde afloop hadden verwacht.

Ook de verbale beloften werden trouwens niet ingelost, al kunnen we daar nog 't makkelijkst inkomen, gezien we Frans al langer dan vandaag als een soms onvertaalbare taal kennen, vooral dan in teksten als deze, waar de concentratie aan emotionaliteit vrijwel maximaal is. Een ekskuus wellicht voor de auteur, maar niet voor wie het stuk in 't Nederlands programmeerde.

Resten dan nog de mensen die de eigenlijke produktie brachten. De acteurs, Rita Lommée en Paul Ricour, wiens prestaties per slot van rekening meegeakteerd worden door tal van factoren, in dit geval vooral een geklicheerde tekst, en die we op basis daarvan bezwaarlijk verwijten kunnen toesturen. Acteurs staan of vallen immers niet noodzakelijk met het stuk, en hetzelfde geldt voor regisseur Jacky Tummers, al verwijten we hem wel wat gevallen steekjes als de onhandige en duidelijk niet echte lumbago-aanvallen of de materiële «flaterjes» als de gedeeltelijk aangebroken fles wijn uit het tweede deel die precies dezelfde is als de fles die vijf jaar eerder werd ontkurkt. Dat is uiteraard maar bijzaak, en vrij normaal zelfs in kleine teatertjes die in hun produktiekosten wel moeten besnoeien, maar als er dan toch zoveel denkwerk aan de toeschouwer mag overgelaten worden, dan hoefde Leo Hubrecht zich voor zijn functioneel-realistische decor ook niet in het zweet te werken...

Al bij al een produktie onder de mogelijkheden dus, waarbij je hoogstens een aantal déjà-vus in entoesiasme zou kunnen vertellen, en je herkenning met ontdekking zou kunnen verwarren. Volgens ons een valse start voor de Kelk.

Jempie

Een grijs sprookje

BRUGGE — «Piknik op het asfalt», zo zou men met een grimmig trekje om de mond het toneelstuk van de Franse schrijfster Jeannine Worms kunnen noemen, waarmee Teater De Kelk zijn jaar begint. In feite heet het «Avec ou sans arbres». Het wordt gesitueerd in een Beckettiaans decor, waarin een man en een vrouw na tien huwelijksjaren de plek komen opzoeken waar ze mekaar voor het eerst ontmoetten. De weide en de bomen vinden ze echter niet terug; wel een kleurloze wit-zwart natuur van kaal beton. Het decor (Leo Hubrecht) is tekenend voor het stuk.

In «Met of zonder bomen» wachten Louise (R. Lommée) en Leopold (P. Ricour) niet gelaten op het wonder van Godot, maar ze kijken om of ze in het verleden geen moment ontwaren, dat op basis van een gemeenschappelijke herinnering, de verslapt banden wat nauwer kan toehalen. Dit blijkt echter onmogelijk. Hun eerste ontmoeting alleen al, hebben ze totaal verschillend ervaren (dat blijkt nu, na tien jaar). Zodat het eerste deel eindigt op het definitief vertrek van Louise, die met dit laatste «verjaardagspartijtje» a.h.w. een ensцениering scheidt voor haar sortie.

Het stuk is heel schematisch opgezet. Het gaat in feite meer om de uitgezuiverde «voorstelling» van een situatie, dan om het reëel «spelen» ervan. Geen naturalistische doorsnee van een konfliktscène dus, maar het aanwijzen van een existentie. De typische aanpak van veel «absurderds».

Het tweede deel verloopt dan ook volledig parallel en is eveneens vrij kort. Dag op dag 5 jaar later, zijn ze — toevallig — weer samen op dezelfde plaats. Elk met zijn stoeltje, zijn piknikmand, en dezelfde ingrediënten. Louise is op haar stappen teruggekeerd. Men kan vermoeden dat dit de verzoening wordt. Treffen ze mekaar eindelijk in een punt dat voor beide dezelfde aktuele herinneringswaarde heeft? Toch dreigen weer on-

weerswolken. Wanneer Leopold voorstelt haar naar huis te brengen, huivert ze voor de banaliteit van bepaalde oude gewoonten en kleine tics die ze onmiddellijk met het huis associeert, en laat ze hem voor de tweede maal alleen achter.

Wellicht inspireert het terugkerend «Peter en de Wolf»-motief mij om in de vorm van dit stuk een aantal kenmerken van het sprookje te herkennen: aanschouwelijkheid, schematizing, herhaling van gelijkaardige situaties, eenvoud en evidentie. Het «uitbeelden» van emoties wordt — volgens mij terecht — ingebonden tot een onduidelijk gebaar, een zin, korte daad of mimiek. Ze worden even aangestipt. Maar daar waar regisseur J. Timmers de acteurs even te veel laat overwippen naar het niveau van een «realistisch drama», is het net alsof er op twee paarden wordt gewed. De slotscène met de «ongelukkige» Leopold b.v. beeldt een sentiment uit dat hier achterwege had mogen blijven. Want over het algemeen heb je het gevoel dat de acteurs in feite niet echt willen (mogen of kunnen) ont-roeren.

Het aantonen van het lachwekkende van bepaalde situatiedetails is weinig inventief. Wanneer de man zich bukt, krijgt hij ofwel een spitkramp in de lenden (tot daar nog aan toe) ofwel een scheur in het kruis van zijn broek. Dit laatste moet dan een goedkoop aanloopje zijn om hem nog eenmaal in zijn trouwpak (met zorg en voorbedachtigheid in de grote mand gestapeld) te krijgen.